

F

Àlbum de fotos
El mar
i la pràctica esportiva

Quan pensem en les antigues activitats realitzades al mar ens vénen al cap estampes de mariners i pescadors treballant per assegurar la seva supervivència en un medi dur i sovint hostil. Poques vegades pensem en el fet que, des de ja fa més d'un segle, el mar és també un espai d'oci i de gaudi, on es poden desenvolupar activitats que fins fa un temps estaven reservades majoritàriament a les classes socials benestants, però que cada cop són més accessibles a tothom.

I és que actualment el mar se'ns presenta com un medi on les activitats que s'hi poden fer són múltiples: natació, cursos de vela, pràctica de la immersió, esquí aquàtic, motonàutica o pesca amb canya. Certament, les activitats d'esport i d'oci en aquest medi són múltiples i variades. Però curiosament, en un país com el nostre, amb 580 quilòmetres d'una costa de fàcil accés i amb una climatologia benigna la major part de l'any, encara estem lluny d'assolir els nivells de pràctica esportiva marítima que tenen altres països. Si ens en preguntem el perquè, les opinions són molt diverses: els preus dels amarratges són cars, la tarifa de les embarcacions sovint és prohibitiva, les quotes dels clubs marítims no acostumen a estar a l'abast de tothom... Tanmateix és cert que, practicar esports com el caiac o el patí de vela, per posar només dos exemples, és assequible per a un sector ampli de la població, que disposa dels mitjans però que no té la curiositat, l'afició o la cultura esportiva per practicar aquestes activitat. Els qui la practiquen asseguren que les sensacions que es poden experimentar van des del relaxament fins a les emocions fortes. Les populars motos aquàtiques són francament divertides i hom s'assegura el plaer de la velocitat, però tanmateix l'adrenalina també es pot cremar sortint a navegar en qualsevol embarcació de vela lleugera per desafiar el mar en dies en què les onades i el vent ens en brinden l'oportunitat.

Aquest recull de fotografies en blanc i negre reproduïx un conjunt d'imatges històriques de la incipient activitat esportiva al nostre país, de la qual mostra diferents vessants i possibilitats, però sense esgotar-les ni de bon tros.

Doc nº3

28045N

12329N

14108N

1 DP

H001

27809N

Doc nº3

Un grup de banyistes gaudeix d'un dia de sol a la platja de la Mar Bella de Barcelona, com mostra aquesta postal dels volts de 1920. Va ser en aquesta zona on a finals del segle XIX s'havien començat a expandir les activitats lúdiques i esportives.

L'augment del nombre de banyistes va fer que l'Ajuntament de Barcelona disposés un conjunt de casetes on poder-se canviar de roba. Els banyadors de l'època exigien als homes dur un vestit d'una sola peça que els cobria el tors i a les dones, una peça fins gairebé el turmell i l'avantbraç, i a cobrir-se el cap amb un capell.

Al llarg de tota la platja van aparèixer establiments de banys. Així, hi havia instal·lacions només per a homes com *Neptuno*, *La Concha* i *La Deliciosa*; per a dones, com els de la *Junta de Damas* i per a famílies, com els *Oriental*s, *Astillero*, *La Sirena* i *El Tritón*. Finalment, als banys de *Sant Sebastià* s'hi reunia l'alta societat.

28045N

La navegació amb patí de vela és una d'aquelles modalitats que apassiona molts amants de la vela lleugera al nostre país. La sensació de navegar amb aquestes embarcacions d'estructura senzilla (dos flotadors units per unes fustes travesseres i una vela) és especial. En no disposar de timó, és el cos del tripulant el que marca el rumb del vaixell. La maniobra és simple: quan més a proa es col·loca el tripulant, més orsa el patí, i a la inversa. Una mà a l'escota caça o amolla la vela. Governar aquesta lleugera i ràpida embarcació requereix agilitat, equilibri i astúcia.

Deixant de banda l'eterna discussió de si aquesta modalitat va néixer a Barcelona o a Badalona, el que queda clar és que els seus antecedents els trobem, als anys 20, en aquells patins amb els quals els banyistes s'endinsaven mar endins, propulsats amb l'ajut d'una pala doble i, més endavant, de rem. La introducció de la vela seria l'últim element que s'hi afegiria.

12329N

L'organització de regates de vela porta innat la «socialització» de l'esperit competitiu. Però aquestes regates tenen uns reglaments molt estrictes que donen a aquest tipus de competicions un gran esperit esportiu. Per guanyar una regata és molt important no només el domini de la tècnica de la vela, que requereix una bona habilitat física i mental, sinó també un disseny òptim de l'aparell i el buc. L'evolució de la indústria naval està aconseguint velers cada cop més ràpids i lleugers, ja que les veles de materials sintètics i la fibra de vidre es van sofisticant. Una sofisticació que encara no es pot apreciar en aquesta fotografia d'una regata de balandres al port de Barcelona als voltants de l'any 1912. En aquesta època, els bucs eren de fusta i encara no havien adoptat la coneguda i habitual vela Marconi, tan estesa en la vela lleugera actual.

14108N

La fotografia mostra una instantània de les competicions realitzades durant el IV Campionat de Catalunya de Rem i del II Trofeu Juan Camps al port de Barcelona, l'any 1926. Concretament, es tracta de l'*outrigger* de vuit *Lucita*, que representava el Reial Club Marítim de Barcelona. Les competicions de rem són un exemple més de les exportacions esportives britàniques. Igual que altres esports de gran projecció internacional que van evolucionar dels jocs tradicionals britànics (com el futbol, el tennis o el golf), el rem olímpic és l'evolució en la modalitat esportiva de les passejades que feien les embarcacions en canals i rius anglesos durant el segle XIX. L'any 1921 es va celebrar el primer campionat d'*outriggers* a Espanya.

Les embarcacions de rem consten d'un buc llis i són construïdes amb fustes fines i fortes. La proa i popa són cobertes amb una tela envernissada i disposen d'un seient corredís que permet aconseguir més rendiment de l'exercici tant de braços com de cames.

1DP

Amb la introducció progressiva de la propulsió mecànica en la navegació, van aparèixer noves formes de navegar alternatives al rem i a la vela, i també noves tipologies d'embarcacions adequades a les diferents formes de gaudi de la navegació esportiva. Aquesta evolució també va implicar l'especialització de drassanes per a un sector nou, tant en la vela, com en el rem, com en el motor. D'exemples en tenim a Barcelona, a les Drassanes Cardona, a les Corbeto, les Burell o als Astilleros Palou.

Els constructors de vaixells treballen en embarcacions cada cop més competitives, que puguin assolir més velocitat i potència, i redueixen el pes i la mida en motors i buc. Després de la Primera Guerra Mundial, als Estats Units va començar la producció en sèrie de petites embarcacions d'esbarjo.

La fotografia és feta durant el Trofeu Motonàutica 80, considerat la prova més important de la temporada a tot l'estat, vàlida per al Campionat del Món de Fórmula 1 (classe OZ) celebrada els dies 19 i 20 de juliol de 1980 a Barcelona.

H001

El rem, la vela i la motonàutica han estat sempre presents entre els aficionats als esports nàutics. En aquesta fotografia s'observen diverses embarcacions esportives al moll de Barcelona. Durant molts anys, aquest moll va acollir els dos clubs esportius marítics més importants de Catalunya: el Reial Club Marítim i el Reial Club Nàutic. Aquests dos clubs centenaris, que al principi van dur el nom comú de Reial Club de Barcelona, es van escindir l'any 1909. Els objectius que s'havien establert abans de la seva separació eren desenvolupar l'afició als esports marítics, organitzar regates de vela i rem i fomentar el progrés de la construcció naval.

A la fotografia encara es poden veure les seus d'aquests clubs quan estaven emplaçats sobre el moll de Barcelona. El Reial Club Marítim disposava d'un edifici a l'angle sud i el Reial Club Nàutic tenia un edifici flotant al parament nord, fins que el 1942 va disposar del seu edifici a terra al mateix costat. A causa de les necessitats portuàries, l'any 1957 ambdós clubs es van haver de traslladar al moll d'Espanya, on continuen emplaçats actualment.

1168

Aquest és un testimoni de la prova de natació que es va fer a la dàrsena de la Indústria del port de Barcelona cap al 1921. A la dreta es pot veure el moll Nou, des d'on un nombrós públic contempla la cursa.

En aquest mateix moll, al costat dels *Talleres Nuevo Vulcano*, Bernat Picornell i un grup de setze socis del Gimnàs Solé van fundar el 10 de novembre de 1907 el Club Natació Barcelona, club degà de la natació espanyola. A partir de 1920 van anar sorgint clubs de natació per tota la península, però la natació espanyola d'aquests anys la protagonitzava la natació catalana.

D'entre les competicions que s'han anat fent al port de Barcelona, la que té més nom és sens dubte la «travessia al port de Barcelona», que va començar l'any 1926 i que durant molts anys es va convertir en la més popular d'Espanya. Amb els anys va anar perdent força com a conseqüència de la brutícia de l'aigua de les dàrsenes, tot i que fora de Barcelona les travessies han anat proliferant per tot Catalunya tant en ports com en aigües interiors.

27809 N

El 1952, el fotògraf Agramont Cruanyes va retratar tres pescadors de canya a l'escullera del port de Barcelona, des d'una plataforma de fusta construïda amb aquesta finalitat.

La pesca esportiva no és important des del punt de vista econòmic, però sí que ho és des del punt de vista de l'oci. Els ports són llocs idonis per a la pesca amb canya, ja que a més de ser espais amb fàcil accés als espigons o esculleres, són zones on abunden diferents mostres de fauna marina.

Els millors llocs de pesca acostumen a trobar-se a les vies d'entrada dels ports o en zones rocalloses de la costa i, encara que qualsevol hora del dia és bona per a la pesca, el millor moment per pescar és a l'albada. Les modalitats de pesca més utilitzades als ports són les del llançat o *spinning*, que consisteix a llançar la llinya a una determinada distància i després anar-la recollint lentament. També es practica la pesca amb flotador, que té més emoció que l'anterior, ja que el pescador està en constant estat d'alerta.